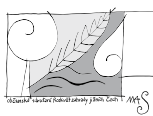

Jaroslav Boubín

Klára Kavanová Mušková

Petr Chelčický

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

**Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:**

III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,

IV.2.1 Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.

O. s. Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina, Lhenice

2009

Obsah

PŘEDMLUVA.....	3
PETR CHELČICKÝ: STRUČNÝ NÁČRT ŽIVOTA A DÍLA.....	4
Záhada Petrovy identity	4
Cesta k literární tvorbě	6
Dílo	8
Sám proti všem	10
Učení.....	11
Druhý život.....	13
PETR CHELČICKÝ VE SVÉM RODNÉM KRAJI.....	14
Ohlas Chelčického na Vodňansku ve 20. století.....	14
Dny Petra Chelčického v Chelčicích.....	15
Chelčicko a jeho historie.....	25
Závěrem	27
RESUMÉ	27
ZUSAMMENFASSUNG.....	28
Beschreibungen zu den Farbfotos	29
SUMMARY	30
Legend of colour photographs	31
MAS ROZKVĚT ZAHRADY JIŽNÍCH ČECH	32
Zkušenosti MAS	32
Přeshraniční spolupráce.....	33
Spolupráce s ostatními MAS.....	33
Tipy na výlet	33
CHANCE IN NATURE – LAG	36
Tipy na výlet	37

Předmluva

Tato publikace je jednou ze souboru dvanácti brožur vytvořených v rámci projektu spolupráce podpořeného z Programu rozvoje venkova „Dědictví regionu: po stopách předků“, který byl realizován ve spolupráci Občanského sdružení „Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina“ a Občanského sdružení „CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP“. Hlavním cílem tohoto projektu je podpořit využívání přírodního a kulturního dědictví v regionech spolupráce, zmapovat společný region z hlediska historických souvislostí – „po stopách předků“ a předat toto poselství generacím příštím.

Ing. Marta Krejčíčková
manažer projektu

„Petr Chelčický náleží k nejvýznamnějším postavám českého středověku – k těm, které do-rostly skutečně evropského formátu. Třebaže jeho dílo představuje jedno z nejvyšších vze-pětí českého ducha, o něm samém, o jeho životě a osudech víme překvapivě málo. Jeho současníci o něm téměř nehovoří a ani on sám se o sobě ve svých spisech téměř nezmiňu-je. Jako by se tak bezděky naplnila jedna z jeho devíz pravého křesťanského života, které tak často proklamoval ve svém díle – člověk se má umenšit a upozadit v očích světa.“¹

Jsem velice ráda, že jsem se narodila v jihočeské vesnici nedaleko města Vodňan, v Chelči-cích, v domě sousedícím se sochou Petra Chelčického od sochaře J. V. Duška. Velký duch nechává přes dlouhá staletí svůj otisk v místě, kde působil, a genius loci jeho rodných Chel-čic oslovuje stále lidi, kteří jsou vnímaví k jeho vyzařování a ke kráse určitého místa.

„Mají-li se v povaze člověka projevit skutečně výjimečné vlastnosti, musíme mít štěstí dlou-há léta pozorovat, co ten člověk dělá. Není-li v jeho práci ani stopa po sobectví, je-li myš-lenka, řídící jeho činnost, bezpříkladně ušlechtilá a je naprosto jasné, že nejen nehledal ni-kde odměnu, ale dokonce zanechal ve světě i viditelné stopy, ocitáme se – bez nebezpečí, že se zmýlíme – před člověkem výjimečného charakteru.“²

Rádi bychom tuto skromnou publikaci věnovali všem těm milým lidem, kterým čistota Pe-trových slov „odějte se do brnění Božího a protivte se zlu svou vlastní dobrotou a přemož-te tak zlo v dobro“ promlouvá do srdce...

Mgr. Klára Kavanová Mušková
autorka

1) Srov. Boubín, Jaroslav: Petr Chelčický myslitel a reformátor, Praha 2005, 8.

2) Giono, Jean: Muž, který sázal stromy (L' Homme qui plantait des arbres, přel. Z. Stavínohová) Praha, Vy-šehrad, 7.

Petr Chelčický:

stručný náčrt života a díla

Jaroslav Boubín

„Hlas volajícího na poušti“ – tímto biblickým příměrem charakterizoval Petra Chelčického poměrně nedávno přední český historik.³ Slavný výrok z Izajáše, který později převzali všichni čtyři evangelisté a vztáhli k Janu Křtiteli, je dnes chápán jako synonymum marnosti určitého počínání. Ve své době skutečně našel Chelčický asi jen nemnoho stoupenců, kteří byli ochotni mu naslouchat. A přesto jeho zvukný hlas, na rozdíl od mnoha jeho tehdy úspěšnějších současníků, překvapivě dolehl až do našich časů. Jeho výzvy ani po tolika staletích nepřestávají oslovovat, ačkoli (jak jejich autor bolestně tušil) asi nikdy nenajdou takovou rezonanci, po jaké sám toužil. Patrně navždy zůstane Petr převážně jen symbolem myšlenek, které sice budou řadu lidí fascinovat, jež ale nikdy nedokáží v širším měřítku naplnit.

V obecnějším povědomí je tento myslitel spjat s jihočeskou vsí Chelčice, v níž žil minimálně po velkou část svého života (odtud je také odvozeno jeho jméno, které však máme poprvé doloženo až po jeho smrti). Chelčický tak patří mezi velké osobnosti našich dějin a také kultury předhusitského a husitského období, které tehdy v udivující koncentraci přicházely právě z jižních Čech – spolu s Tomášem Štítným ze Štítného, M. Janem Husem, Janem Žižkou z Trocnova a jinými. Ale ani v tak silném společenství jeho postava nezaniká, naopak významně dokresluje mimořádnou intenzitu dobového úsilí o nalezení pevných základů a hodnot, jež pro sebe hledala vážnou krizí rozkolísaná společnost.

ZÁHADA PETROVY IDENTITY

Hned na úvod je však třeba konstatovat, že o vlastním životě Petra Chelčického jsme informováni tak málo a tak nedostatečně, že si historikové dodnes lámají hlavu i nad samotnou jeho identitou. Náš myslitel toho ve svých spisech prozradil o sobě jen velmi málo, a i jiné prameny, převážně mnohem pozdější (a tudíž i méně věrohodné), o něm podávají jen velmi skoupá svědectví. Petrova postava se tak stále skrývá v tajemném oparu neověřitelných hypotéz, mezi nimiž jen občas probleskne informace, kterou můžeme pokládat za zcela spolehlivou.

Nejasnosti kolem Petrova života se ostatně týkají již jeho základních životních dat. Kritickým vyhodnocením různých zmínek můžeme dospět k závěru, že se narodil nejspíš někdy kolem roku 1380 a zemřel v padesátých letech 15. století (přesnější určení jsou sotva

3) Šmahel, František: Město jako Kainovo znamení. Petr Chelčický – negativista a arcikritik s nadčasovými postřehy, Vesmír 81, 2002, 588.

možná, neboť takové pokusy by byly už příliš hypotetické).⁴ Znamená to, že Chelčický prožil celé mládí i nemalou část zralého věku ještě za vlády Václava IV., takže se mohl vynořit před naším zrakem na samém počátku husitských válek jako již zcela hotový myslitel, jehož názory budou vykazovat v následujících desetiletích překvapivou stabilitu bez nutnosti vážnějších korektur. A to přesto, že další léta byla opravdu bouřlivá; Chelčický byl svědkem husitských válek, poté restaurace královské moci a znovu dalšího dlouhého bezkráloví stejně jako závratného politického vzestupu Jiřího z Poděbrad. Podle všeho se dožil na tehdejší poměry výrazně nadprůměrného věku, zhruba tři čtvrtě století.

Historikové se složitě dobírali i odpovědi na otázku, do jaké sociální vrstvy Chelčický vlastně patřil. Hypotéz se objevila celá řada: podle různých názorů to byl řemeslník (konkrétně švec), kněz, poddaný sedlák, svobodný sedlák anebo šlechtic. První tři řešení byla postupně zamítnuta, a tak se v současnosti vážně uvažuje již jen o dvou variantách, které našeho myslitele pojímají buď jako zámožného svobodného sedláka, anebo jako nižšího šlechtice – zemana. S ohledem na Petrovu dobrou znalost šlechtického prostředí, jež je v jeho dílech patrná, se zatím jeví jako pravděpodobnější hypotéza, že Chelčický byl šlechtic.

Protože v Chelčicích stála v 15. století tvrz, vnucovala se samozřejmě myšlenka, že náš myslitel mohl být jejím držitelem. Tuto možnost však rozhodně odmítl již František Palacký⁵ a ani pozdější analýzy nedokázaly najít mezi držiteli tvrze či jinými staršími šlechtickými majiteli vsi nějakého Petra. Zato František M. Bartoš si povšiml, že jméno Petr se naopak objevuje mezi držiteli tvrze v malém Záhorčí v nejtěsnějším sousedství Chelčic (obě sídliště již dávno spolu splynula), z nichž jeden svými životními daty dobře vyhovuje tomu, co víme o Chelčickém.

Petr Záhorka ze Záhorčí, jak se tento šlechtic jmenoval, se narodil kolem roku 1380 a zemřel někdy v druhé třetině 15. století.⁶ Pocházel z rodiny, jejíž příslušníci byli často ve služebném vztahu k Rožmberkům a významně se uplatňovali i v církevní správě. Například jeden Petrův strýc, Hostislav z Bílska, zaujímal po několik desetiletí velmi prestižní postavení bechyňského děkana a faráře v Českém Krumlově, zatímco jiný, Aleš z Březí, se stal dokonce biskupem olo-mouckým i litomyšlským.

Mladý Záhorka zprvu vyrůstal na rodinném sídle, jímž byl Petrův Dvůr u Netolic. Brzy ztratil otce a do jeho výchovy začalo výrazněji měrou promlouvat širší příbuzenstvo (možná i včetně vzdělaných Petrových strýců). Nejpozději jako dospělý přesídlil na Vodňansko, kde vlastnil

4) Obšírnější zdůvodnění této datace předložil Boubín, Jaroslav: Petr Chelčický. Myslitel a reformátor, Praha 2005, 15–16.

5) K Záhorkovi srv. jak základní stat' Bartošovu (Bartoš, František M.: Kdo byl Petr Chelčický?, Jihočeský sborník historický 15, 1946, 1–8), tak i pozdější práce jiných autorů (zejména Václava Mosteckého, Eduarda Maurara a Jaroslava Boubína), které postupně obohatily původní Bartošův náčrt o řadu nových poznatků.

6) V následujícím výkladu se z velké části opírám o vlastní rekonstrukci Petrova života do počátku dvacátých let 15. století, kterou jsem předložil a obšírněji zdůvodnil zejména v monografii Petr Chelčický, 18–24.

tvrz v Záhorčí v těsném sousedství Chelčic. Patřil k nepříliš zámožné nižší šlechtě, ale nezdá se, že by se snažil své postavení zlepšit účastí v hojných válečných událostech 15. století, nápadnější službou zámožnějším šlechtickým rodům či jinými snahami o rozmnožení svého majetku.

Pečeť Svatomíra ze Záhorčí, otce Petra Záhorky (nákres Augusta Sedláčka, uložený v pozůstalosti A. Sedláčka v Historickém ústavu AV ČR v Praze).

Bartošova hypotéza je zatím nejpřesvědčivějším pokusem o ztotožnění významného, přesto v dobových pramenech takřka nezmiňovaného myslitele s nějakou konkrétní historickou osobností, která je v těchto pramenech naopak doložena. Zájem odborníků vyvolává tato koncepce i tím, že může napomoci k lepšímu pochopení mimořádnosti Petrova díla poukazem na kultivovanost prostředí, v němž se případně mohl mladý Záhorka již od svých dětských let pohybovat. Přes svou pozoruhodnost však stále zůstává Bartošův výklad pouhou hypotézou, jejíž platnost nelze zatím dokázat a která navíc není ani zcela bezproblémová, a tak otázka Petrovy identity je i nadále otevřena dalším výzkumům.

CESTA K LITERÁRNÍ TVORBĚ

První desetiletí Petrova života jsou zahalena téměř neprostupnou tmou.⁷ Podle jemných náznaků obsažených v jeho díle lze ovšem předpokládat, že vyrůstal v katolicky pravověrném prostředí, nejspíš i poznamenaném výraznějšími prvky dobové osobní zbožnosti, v nichž ho navíc upevňovala četba spisů jiného jihočeského rodáka a také šlechtice, Tomáše Štítného. Zájem o vzdělání byl Petrovi zřejmě vlastní již poměrně záhy, přesto téměř s určitostí nestudoval na univerzitě a z nějakého důvodu se musel spokojit s nižší úrovní vzdělání, jejíž meze postupně výrazně přesáhl díky své hloubavosti a intenzivnímu zájmu hlavně o náboženské otázky. Ještě za Husova života jej oslovilo reformní usilování pražských univerzitních mistrů stejně

7) Jejich soupis i s uvedením dosavadních edic sestavil Petrů, Eduard: Soupis díla Petra Chelčického a literatury o něm, Praha 1957, 31–78. Aktuálnější seznam publikoval Boubín, Jaroslav: Petr Chelčický, 181–182. Dále jsou uvedena alespoň základní a dodnes užívaná vydání Chelčického prací v jejich chronologické posloupnosti: Chelčický, Petr: Menší spisy I–II, vyd. Josef Karásek, Praha 1891–1892; Chelčický, Petr: Postilla I–II, vyd. Emil Smetánka, Praha 1900–1903; Chelčický, Petr: Sít' víry, vyd. Emil Smetánka, Praha 1929; Chelčický, Petr: Drobné spisy, vyd. Eduard Petrů, Praha 1966; Chelčický, Petr: Zprávy o svátostech – O rotách českých – O nejvyšším biskupu Pánu Kristu, vyd. Amedeo Molnár – Milan Opočenský – Noemi Rejchrtová, Praha 1980; Chelčický, Petr: Spisy z Pařížského sborníku, vyd. Jaroslav Boubín, Praha 2008.

jako učení anglického reformátora Johna Wyclifa, jehož díla mu však kvůli nedostatečné znalosti latiny zůstala převážně nedostupná. S Janem Husem dokonce osobně hovořil; tato rozmluva se však možná neuskutečnila přímo v Betlémské kapli na Starém Městě pražském, jak se často předpokládá, ale třeba až za dlouhého Husova pobytu v jižních Čechách, který slavný kazatel trávil v letech 1413–1414 hlavně na Kozím Hrádku nedaleko od Sezimova Ústí.

Právě tato léta i několik následujících zřejmě představují dobu definitivního konstituování Petrova svérázného výkladu světa v jeho základních rysech, jak se s ním pak setkáváme v jeho díle. Je to v podstatě doba pronikavé a téměř všestranné radikalizace jeho názorů. Chelčický přestal věřit, že by věřící mohla přivést ke spasení církev, jejíž projevy zkaženosti (tj. i odvrácenosti od zásad prvotního křesťanství) nalézal všude kolem sebe, a o to důrazněji se přimkl k normativním aspektům bible, především ke slovům a skutkům Ježíše Krista, které pochopil jako zcela základní a neoddiskutovatelný vzor pro jednání skutečného křesťana. Rozhodností a šíří, s jakou později žádal naplnění tohoto požadavku, se velmi přiblížil středověké sektě valdenských, jež byla i v Čechách tvrdě pronásledována, a tak je nasnadě domněnka, že byl jimi možná přímo ovlivněn.

Zprvu bylo asi jen stěží patrné, do jaké izolace míří Chelčický s výše uvedenými názory. Zpočátku skrytější rozpory mezi ním a dalšími husitskými stranami se v plné míře obnažily teprve po výbuchu husitské revoluce, v roce 1420. Proti českým a moravským husitům byla vyhlášena křížová výprava, a jak pražané, tak i táboři i další husitská seskupení se po počátečním váhání nakonec rozhodli čelit vojskům krále Zikmunda se zbraní v ruce. Petr byl jedním z mála, kdo mezi rozhodnými husity proti takovému postoji protestoval. Jestliže ani sám Kristus nevztáhl ruku na svoji obranu a dokonce to svým následovníkům výslovně zakázal, neměl by tak podle Petrových slov činit nikdo, kdo se chce pokládat za skutečného křesťana.

Petrova přesvědčovací kampaň vyvrcholila v druhé polovině roku 1420, po bitvách na Vítkově a pod Vyšehradem, jež skončily překvapivým vítězstvím husitských zbraní. Chelčický jezdil za tábořskými kněžími a pražskými univerzitními mistry a žádal je, aby přestali hlásat a podporovat válku za boží zákon a naopak se zase vrátili k evangelické, tedy nenásilné cestě za jeho prosazení. Jeho pokusy se však systematicky mýjely účinkem. A tak někdy na přelomu let 1420–1421, po ztroskotání své poslední přesvědčovací mise u největší autority tehdejšího husitského myšlení, M. Jakoubka ze Stříbra, dospěl Petr k názoru, že pokud chce, aby někdo v tomto čase zkázy všech křesťanských hodnot hlásal skutečného a nefalšovaného Krista, jak ho chápal on sám, musí se toho úkolu ujmout osobně. A že právě jemu připadlo toto poslání, ač je pouhý laik a nepatří k duchovnímu stavu, neboť všichni ostatní, které o to žádal a kteří se i jemu jevíli zprvu jako mnohem povolanější, Petrovu výzvu odmítli.

V jistém smyslu tak lze soudit, že Chelčický byl k literární tvorbě vlastně dotlačen, možná i proti svým původním záměrům. Protože své působení nechtěl omezit na úzký okruh Chelčic a tamního okolí a z nějakých důvodů, kterých se můžeme pouze domýšlet, mu asi byla proti

mysli dráha potulného kazatele, začal své názory sepisovat a rozesílat po Čechách. Nelze samozřejmě vyloučit, že některé spisy napsal již dříve, ale teprve od počátku dvacátých let nabyla tato jeho činnost ne-li na systematickosti, tedy každopádně na významu. Vůbec prvním jeho dílem, které jsme schopni datovat, a hned jedním z jeho děl vrcholných je traktát O boji duchovním, jenž vznikl někdy v prvních měsících roku 1421 a v němž jeho autor důkladně vložil nutnost zavržení tělesného boje a naopak potřebu boje duchovního jako jediného, který je legitimní z křesťanského hlediska.

DÍLO

Chelčický náleží k těm českým středověkým autorům, kteří nám zanechali dílo, jež je mimořádné již svým rozsahem. Celkem se od našeho myslitele do dnešní doby dochovalo přibližně padesát spisů, přičemž řada dalších se ztratila.⁸ Snahy o určení data jejich vzniku však většinou zápasí se značnými problémy, a tak jenom malou část z nich lze přesněji časově zařadit. Na počátek dvacátých let se hlásí Petrovy traktáty O boji duchovním a O rotách českých a jen nedlouho později vznikly jeho první spisy věnované problematice eklesiologické (O církvi sváté, O trojím lidu) a eucharistické (O těle božím, Replika proti Mikulášovi Biskupcovi). Z počátku třicátých let pocházejí jeho polemiky proti pražským mistrům, jež se týkají zejména otázky svátostí, očištění atd. (Zprávy o svátostech, Replika proti Rokycanovi). V polovině třicátých let patrně vznikla rozsáhlá Postila, jedno z největších a nejvýznamnějších děl svého druhu ve středověké české literatuře, a nedlouho nato, v jejích druhé polovině, dva traktátové cykly silně apokalyptického zabarvení (O šelmě, O Antikristu). Na počátku čtyřicátých let Chelčický napsal Sít víry, své nejznámější dílo, a ještě později vytvořil drobné polemiky proti tzv. nábožným vilémovským.

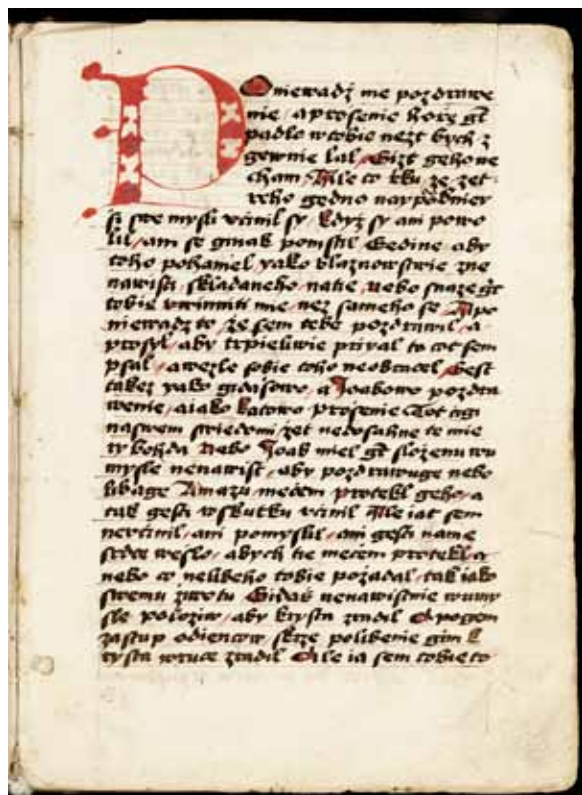
Jak již bylo uvedeno, zmíněná přesnější časová určení se však týkají jenom menšiny Petrových pojednání, zatímco jejich většinu nejsme schopni přesněji časově zařadit. Mnohé z nich jsou systematickým výkladem určitých biblických pasáží (konkrétně novozákonních – například Výklad na Otčenáš, O synu marnotratném, Výklad na pašiji sv. Jana) nebo jiným způsobem přistupují k řešení dobově aktuálních otázek husitského myšlení. Chelčický se nevyhýbal ani adaptacím děl jiných autorů; osobně upravil některé spisy Tomáše Štítného, Jana Husa i tábořského kněze Markolta ze Zbraslavic.

8) Jejich soupis i s uvedením dosavadních edic sestavil Petrů, Eduard: Soupis díla Petra Chelčického a literatury o něm, Praha 1957, 31–78. Aktuálnější seznam publikoval Boubín, Jaroslav: Petr Chelčický, 181–182. Dále jsou uvedena alespoň základní a dodnes užívaná vydání Chelčického prací v jejich chronologické posloupnosti: Chelčický, Petr: Menší spisy I–II, vyd. Josef Karásek, Praha 1891–1892; Chelčický, Petr: Postilla I–II, vyd. Emil Smetánka, Praha 1900–1903; Chelčický, Petr: Sít víry, vyd. Emil Smetánka, Praha 1929; Chelčický, Petr: Drobné spisy, vyd. Eduard Petrů, Praha 1966; Chelčický, Petr: Zprávy o svátostech – O rotách českých – O nejvyšším biskupu Pánu Kristu, vyd. Amedeo Molnár – Milan Opočenský – Noemi Rejchrtová, Praha 1980; Chelčický, Petr: Spisy z Pařížského sborníku, vyd. Jaroslav Boubín, Praha 2008.

Podstatnou stránkou Petrovy literární tvorby je skutečnost, že Chelčický psal své práce výlučně česky. Tato skutečnost byla sice primárně podmíněna jeho nedostatečnou znalostí latiny, ale tím se zároveň jeho spisy staly lépe dostupné pro uživatele s nižším vzděláním a mohly později například sehrát významnou roli při konstituování Jednoty bratrské. Proto i tyto aspekty pomáhají zajišťovat jeho dílu výrazné postavení v dějinách české literatury a českého myšlení. Chelčický byl podle všeho vůbec prvním českým myslitelem, který se systematicky zabýval tvorbou duchovní literatury, aniž přitom disponoval takovou znalostí latiny, jaká byla obvyklá mezi středověkými vzdělanci. Patřil rovněž k prvním autorům, kteří se systematicky věnovali náročným a složitým náboženským otázkám a psali o nich česky, i když v tomto směru mohl navázat již na zhruba půlstoletou tradici.

Petrovy spisy se dochovaly jen v nečetných exemplářích, což i s dalšími skutečnostmi dovoluje soudit, že Chelčický zaujímal v dobových polemikách spíše marginální postavení. Hlavní proud dobového diskursu Petra nepochybně mýjel; řada názorů svérázného jihočeského myslitele se z pohledu tehdejších vzdělců jevila natolik extrémní

a prakticky nepoužitelná, že většinou nepokládali za potřebné věnovat jim větší pozornost. Navíc relativní izolovanost, zřetelné nedostatky ve vzdělání a nijak zvlášť vynikající společenský status sotva dodávaly Chelčickému na autoritativnosti, která by mohla případně pomoci zvýšit atraktivitu jeho díla. O to větší zájem o jeho práce však projevila v polovině 15. století, na samém sklonku jeho života, rodící se Jednota bratrská.

Petr Chelčický, Replika proti Mikuláši Biskupcovi (Státní vědecká knihovna v Olomouci, rkp. M I 164, fol. 1a).

SÁM PROTI VŠEM

Počátek dvacátých let 15. století, tedy doba, kdy se Chelčický s největší pravděpodobností začal systematicky věnovat literární tvorbě, přinesl do jeho života ještě jednu podstatnou změnu. Zřejmě právě tehdy se Petrova relativní izolovanost vůči ostatním husitským proudům, zákonitě poznamenaná jeho dlouhodobým pobytem v jihočeské vsi mimo myšlenková centra husitského reformního hnutí a husitské revoluce a zprvu možná ještě nezáměrná, stala zcela programovou. Práce z této doby nás přesvědčivě informují o programovosti Petrova názorového osamění. Náš myslitel se postavil do cílevědomé opozice proti všem významnějším náboženským a politickým stranám v husitských Čechách, aby vůči nim vytyčil svou vlastní cestu, která měla respektovat požadavky božího zákona v jejich původní, pravé a nedeformované podobě, jak jim porozuměl především z důkladného studia bible.

Třebaže však Chelčický zaujal rozhodný odstup vůči ostatním navzájem soupeřícím stranám, nebyly jeho výhrady vůči nim zcela totožné, a tak i jeho vztah k nim zůstal diferencován. Neodmítavější postoj přitom zaujal vůči římské, tedy katolické církvi, která podle něj nesla rozhodující část viny na tehdejší zkáze křesťanství. Tato církev podle něj provedla všestrannou dezinterpretaci Ježíšova učení, mimo jiné i vyzdvižením církevních výnosů a usnesení na úkor božího zákona obsaženého v bibli. Touto dezinterpretací, zahájenou podle našeho myslitele již ve 4. století za času císaře Konstantina, si otevřela cestu k opuštění křesťanského života, k hromadění majetku a k využívání politické moci ke svému prospěchu, například k pronásledování lidí pro víru. I v případě českého husitství to byla hlavně církev, kdo zde jako první roztočil spirálu násilí a jejímž učenlivými žáky se v tomto směru nakonec stali i její odpůrci.

Vůči hlavním husitským stranám sice Chelčický zaujímal vstřícnější postoj, ale i jim adresoval tvrdé výtky, které zřetelně odhalovaly takřka nepřeklenutelné rozpory mezi samotářským myslitelem a jimi. Obecně jim vytkal to, že stejně jako katolická církev pochopily násilí jako prospěšný prostředek pro obranu či šíření křesťanské víry, respektive božího zákona, a že ho začaly užívat s nemenší chutí než katolická strana. Pražanům nadto vyčítal velkou závislost na katolické církvi i v oblasti věrouky a neochotu oprostit se důsledněji od církevní tradice. Polemicky se utkával i s nejvýznamnějšími představiteli pražského utrakvismu, jako byl Jakoubek ze Stříbra, hlavní iniciátor podávání svátosti oltářní pod obojí způsobou, nebo volený pražský arcibiskup Jan Rokycana.

Pokud jde o tábory, s jejich kněžími ho již před výbuchem husitské revoluce pojilo důrazné akcentování normativnosti bible a pronikavé vyzdvižení božího zákona. Ovšem po roce 1420 se rozešel i s nimi. Definitivní tečku za jejich dříve přátelským vztahem učinil ostrý spor o výklad svátosti oltářní, ve kterém táboři průkopnický předjali pozdější interpretace velké evropské reformace 16. století. Jedna z těchto polemik se přitom odehrála nedaleko od Chelčic, na hrázi blízkého rybníka, kam za Petrem přijel i nejvyšší představitel tábořské církve, Mikuláš Biskupec z Pelhřimova.

UČENÍ

Uvažování Petra Chelčického bylo ve svých základních rysech strukturováno takovými pojmy a akcenty, jež jsou vesměs charakteristické pro husitské myšlení obecně. Ve svém myšlení Petr našel společná východiska s řadou svých husitských současníků, zejména ovšem s těmi, kteří představovali radikálnější odnož české reformace – tedy především s tábory. V první řadě to platí pro biblicismus. Bible se pro Chelčického stala jedinou plně závaznou věroučnou směrnicí. Ve svých výkladech se snažil o zpřítomnění biblického slova, které chápal jako radikální výzvu plně adresovanou momentální současnosti a svým způsobem i jako apel ke zformování nového, opravdu křesťanského řádu, v němž by měl být společenský život uspořádán podle biblického vzoru. Nikoli náhodou řada Petrových spisů necituje nic jiného než bibli, nedovolává se ničeho jiného než bible.

Naléhavost Petrova biblicismu je zákonitě stupňována i vyzdvížením eschatologických prvků biblické zvěsti. Chelčického dílo je netoliko dokladem vypjatého eschatologického očekávání husitských Čech, ale zároveň představuje i jeden z jeho vrcholných projevů. Ve své nejhlubší podstatě vyjadřuje postoj a hledání člověka, který se podle svého přesvědčení ocitl na konci všech časů. Petr každou chvíli pracoval s apokalyptickými biblickými pojmy, zejména s pojmem Antikrista, s jehož pomocí pojmenovával mnohé z toho, co ve stávajícím světě člověka obklopuje.

Zcela zásadní a patrně klíčovou roli v myšlení Petra Chelčického hrál pojem božího zákona. I on vyrůstá z principů výše zmíněného biblicismu a je postžitelný takřka výlučně v bibli. Nejzřetelněji je obsažen ve slovech a skutcích Ježíše Krista a v životě prvotní církve, tudíž zdrojem k jeho poznání je především Nový zákon. Podle Chelčického se vyjevuje zejména v lásce k Bohu a k bližnímu, přičemž nejdokonalejší verbální vyjádření našel v tzv. šesti nejmenších přikázáních, která představují ústřední část Ježíšova horského kázání.⁹ Váha tohoto zákona je v Petrových výkladech náležitě umocněna vyhraněným christocentriem: Ježíš Kristus je jediným pravým vládcem tohoto světa, neboť pouze jeho tím pověřil Bůh, je nejvyšším, a tudíž prakticky jediným opravdovým zákonodárcem, jenž ve svých slovech a skutcích vlastně ztělesňuje jediný pravý, tj. boží zákon.

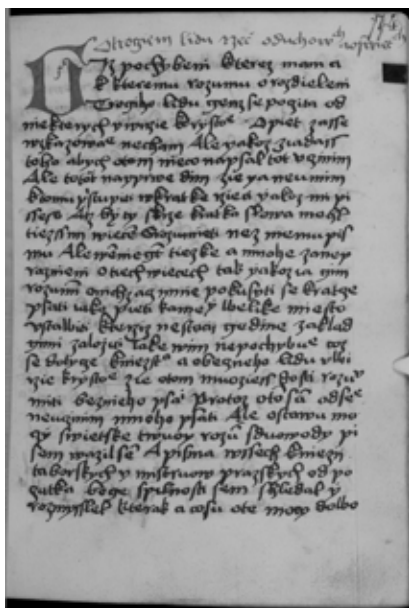
Co však božímu zákonu neodpovídá, nemá mít podle Petrova soudu v životě křesťanů místo. Nepatří proto do něj kult svatých, víra v očištěc, odpustky, přepychové církevní obřady, uctívání obrazů, ale například ani kláštery či přísaha. Chelčický také uznával jen některé z tehdy obvyklých sedmi svátostí, které navíc významně přehodnotil (proto se na něj mohou dodnes odvolávat kupříkladu baptisté). Svým úsilím o čistotu křesťanského života a jeho návrat k původním křesťanským ideálům se zařadil mezi velké reformní myslitele pozdního středověku. Navíc svými společenskými a politickými teoriemi, v nichž důmyslně rozvinul výše naznačená teologická východiska, daleko překročil meze, jež byly společenskému uvažování jeho současníků vlastní.

9) Srv. Matoušovo evangelium – Mt 5,17–48.

Terčem obzvláště ostré Petrovy kritiky se stalo základní a tehdy všeobecně převládající učení o společnosti, jak je představoval výklad o trojím lidu. Podle tohoto výkladu se křesťané podle božího úraku rozdělili na tři velké skupiny – na kněze a duchovenstvo, které usiluje o lidskou spásu, na rytíře a šlechtu, která s mečem v ruce hájí víru a bezpečnost křesťanů, a na obyčejný lid, který se zabývá zemědělskou a řemeslnou prací. V učení o trojím lidu byla společnost představována jako dokonale fungující organismus, v jehož rámci má každý křesťan svou funkci a své místo, dané jeho příslušností ke konkrétnímu stavu. „Ty se modlí, ty bojíš a ty pracuješ“ – to byla devíza vyjadřující středověké představy o ideálně fungující společnosti. Chelčický je pokládán za prvního významného evropského myslitele, který toto učení dokázal opustit a který ho jednoznačně zavrhl.

Podle Petrova výkladu totiž nejde o učení křesťanské, ale takové, které je naprostým popřením křesťanství. Pravým cílem daného učení není vytvoření harmonického společenství, ale pouze nastolení oboustranně výhodné kooperace obou vyšších složek dané společnosti, které si společným úsilím podrobují nižší vrstvy a žijí z jejich práce. Absurdita daného systému spočívá podle Chelčického v tom, že nejpodřadnější místo v něm zaujímá „třetí lid“, tedy ti, kteří jsou pro jeho fungování nejpotřebnější, zatímco největších výhod se v něm naopak dostává těm, jejichž přínos danému společenství je zpravidla malý nebo vůbec žádný. Takovéto uspořádání nemá podle Chelčického nic společného s křesťanstvím, a církev, která je obhajuje jako křesťanské, tak jenom dokládá, že i ona se již od křesťanství zcela odpoutala. Opravdu křesťanská společnost je podle Chelčického nemyslitelná bez jednoty duchovní i sociální, bez rovnosti všech vespolek a bez podřízenosti člověka pouze Bohu a božímu zákonu. Pokud společnost taková není – a Chelčický sám si uvědomoval, jak obtížné je takovou společnost vytvořit – pak je jen lží, když je za křesťanskou označována.

Jedním ze základních témat Chelčického je rovněž vyzdvižení nenásilí, které chápal jako jeden z Kristových hlavních příkazů. Právě v něm se podle Petra obzvláště silně vyjevuje jím požadovaná láska k bližnímu. Proti obhajobě násilí, s níž v jeho době tak důrazně vystupovala katolická církev, pražané i táboři, vyzdvihl naopak s udivující důsledností příklon ke Kristu prostřednictvím zákona lásky. Podle Chelčického má člověk před sebou svobod-

Petr Chelčický, O trojím lidu (Archiv Pražského hradu, Knihovna Metropolitní kapituly u sv. Víta, rkp. D 82 /majetek téže kapituly/, fol. 74a).

nou volbu – buď chce být křesťanem, anebo ne. Pokud jím však chce být, nezbyvá mu než snažit se naplňovat svým životem Kristova přikázání a musí se tudíž varovat i užívání násilí, zejména v jeho nejvyšší formě – zabíjení. Proto jihočeský myslitel protestoval proti užívání trestu smrti, zvláště když byl – z Petrova hlediska naprosto nehorázně – ospravedlňován údajnými potřebami víry a církve. Chelčický proto patří k největším teoretikům středověkého abolitionismu; v rozhodném odmítání trestu smrti a v šíři teoretického rozpracování této otázky sotva nachází ve středověkém evropském myšlení rovnocenný protějšek.

DRUHÝ ŽIVOT

Kolem Chelčického se sice časem shromáždil jistý okruh jeho stoupenců (říkalo se jim „chelčičtí bratři“), on sám však novou církev nezaložil a skoro s jistotou na její založení ani nepomýšlel. Jeho učení však někdy na samém sklonku jeho života oslovilo i skupinu pražských utrakvistů, kteří pod vedením Bratra Řehoře usilovali o nalezení spolehlivější cesty spasení, než jakou jim mohl nabídnout tehdejší utrakvismus nebo katolická církev. Jednota bratrská, v níž se toto společenství v padesátých a šedesátých letech 15. století nakonec přetvořilo a jež bývá označována za první reformační církev v evropských dějinách, se posléze rozhodujícím způsobem zasloužila o to, aby Petrovo dílo i s jeho autorem nezmizelo beze stopy. Hlavně jejím přičiněním, díky jejím opisům, se do dnešních dnů zachovala podstatná část Chelčického spisu.

Časem však zájem o samotářského myslitele a jeho práce ochabl i v samotné Jednotě, a když ta byla po bitvě na Bílé hoře vyhnána z českých zemí, připomínaly Petrovu památku v Čechách převážně jenom soupisy bludných a zakázaných knih včetně slavného Koniášova Klíče. Ke skutečně novému životu tak Chelčického pozvedl až po polovině 19. století František Palacký, který mu věnoval ve svých Dějinách obdivný dvacetistránkový medailon.¹⁰ Řada historiků (včetně zahraničních) na Palackého průkopnickou studii postupně navázala a do dnešní doby rozšířila úroveň našich znalostí zejména o Petrově díle až neuvěřitelně. Zároveň se však ukázalo, že Chelčický není a možná ještě dlouho nebude zajímavý jenom pro odborníky, ale že jeho myšlenky mají pozoruhodnou schopnost oslovovat i moderního člověka. V cizině to koncem 19. století s úžasem zjistil především ruský spisovatel Lev Nikolajevič Tolstoj, zatímco v Čechách o nemnoho později povýšil Chelčického do role takřka ideálu českého člověka Tomáš G. Masaryk.

Můžeme se samozřejmě ptát, zda přelom 19. a 20. století neznamenal z hlediska novější úcty a obdivu k středověkému jihočeskému samotáři jistou kulminaci, která se již nikdy nemůže opakovat, anebo zda jde o naznačení latentních možností, jež se v Chelčického učení skrývají i do budoucna. Na takovou otázku však zatím nejsme schopni z pochopitelných důvodů odpovědět.

10) Srv. Palacký, František: Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě IV.1, Praha 1877, 407–425.

Petr Chelčický ve svém rodném kraji

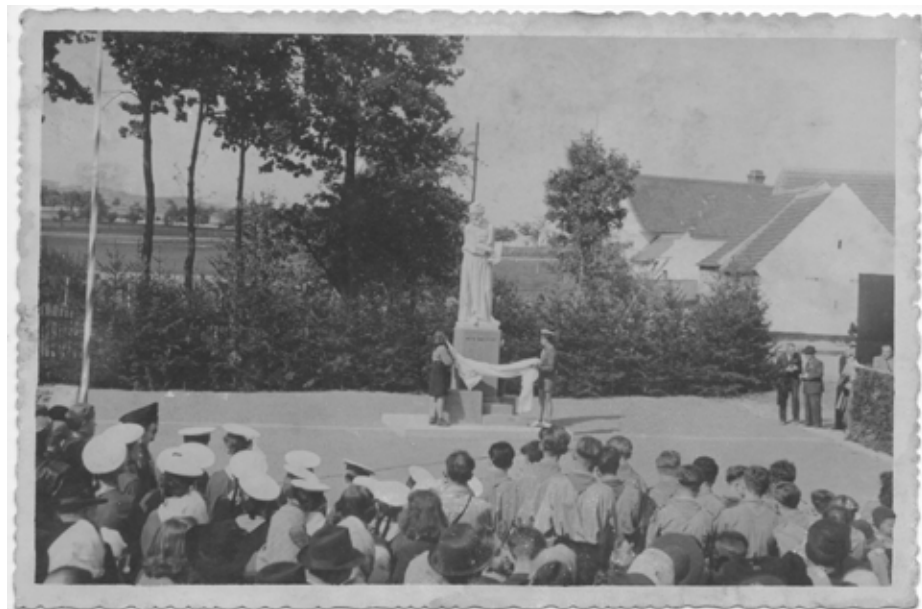
Klára Kavanová Mušková

OHLAS CHELČICKÉHO NA VODŇANSKU VE 20. STOLETÍ

Ve 20. století se na Vodňansku postupnou snahou místních občanů a spolků podařilo vyzdvihnout osobnost Petra Chelčického. Tyto regionální ohlasy ve 20. století se projevily dvěma význačnými aktivitami: postavením pomníku Petra Chelčického ve Vodňanech Na Sadech v roce 1914 (dílo sochaře Františka Bílka) „Spolkem pro zbudování památníku Petru Chelčickému“ a postavením pomníku Petra Chelčického v Chelčicích na návsi v roce 1946 (dílo sochaře Jana Vítězslava Duška) „Sdružením Petra Chelčického v Chelčicích“.

Historie těchto regionálních aktivit začíná po slavné národní pouti roku 1869 v Husinci. Vodňanští usilovali o pouť v Chelčicích, kde by byla odhalena pamětní deska či pomník Petru Chelčickému. Roku 1895 dal spolek jihočeských akademiků „Prácheň“ podnět k založení „Spolku pro zbudování památníku Petru Chelčickému v Chelčicích se sídlem ve Vodňanech“. Po dlouholetém úsilí došlo na počátku 1. světové války, v srpnu roku 1914 ke slavnostnímu odhalení pomníku Petra Chelčického od Mistra Františka Bílka.

Také Chelčičtí založili po 1. světové válce svůj spolek pro zbudování pomníku ve své obci. Dne 9. srpna 1925 se konala první schůze ustavujícího komitétu pro postavení pomníku Petru Chelčickému. Od roku 1931 nacházíme přesné záznamy zápisů v „Knize jednací č. II. Sdružení Petra Chelčického v Chelčicích“. Hlavní činností tohoto spolku byly pravidelné členské schůze a přípravy a odehrání divadelních představeních ve prospěch sbírky na sochu Petra Chelčického od Jana Vítězslava Duška, táborského sochaře. Pamětníci tohoto spolku se shodují, že většina lidí ze vsi spolku přála a všichni věděli, s jakým cílem Sdružení Petra Chelčického pracuje. Také mnoho lidí i samotná obec se snažila zázemí spolku pomoci. Vyvrcholením činnosti tohoto spolku bylo odhalení pomníku Petru Chelčickému 22. září 1946. Tato celostátní slavnost se konala pod záštitou pana ministra školství a osvěty Dr. J. Stráského a zúčastnily se jí zástupci všech místních korporací na Vodňansku. Slavnostní bohoslužby byly v Husově sboru církve československé ve Vodňanech a v římskokatolickém kostele sv. Martina v Chelčicích. Slavnostní odhalení pomníku bylo zahájeno chorálem „Ktož jsú boží bojovníci“. Slavnostní projev kromě předsedy spolku p. F. Sedláka a mnohých dalších měl Dr. F. M. Bartoš, profesor Husovy československé evangelické fakulty bohoslovecké v Praze. Tato slavnost neměla v Chelčicích v takovémto měřítku již obdoby.

Slavnost odhalení pomníku Petra Chelčického v Chelčicích – 22. září 1946. Dobová fotografie z roku 1946.

Od roku 1946 do roku 1950 byla opět obnovena tradice divadelních představení (postavilo se také nové jeviště), tanečních zábav, plesů, maškarních bálů, májových slavností a mnohých dalších společenských aktivit. Poslední zápis Knihy jednací spolku je ze dne 30. prosince 1950 a je smutným svědectvím o likvidaci občanských aktivit komunistickým režimem v 50. letech. Finanční jmění spolku činilo tehdy 14 929,80 korun a bylo předáno Svazu mládeže.¹¹

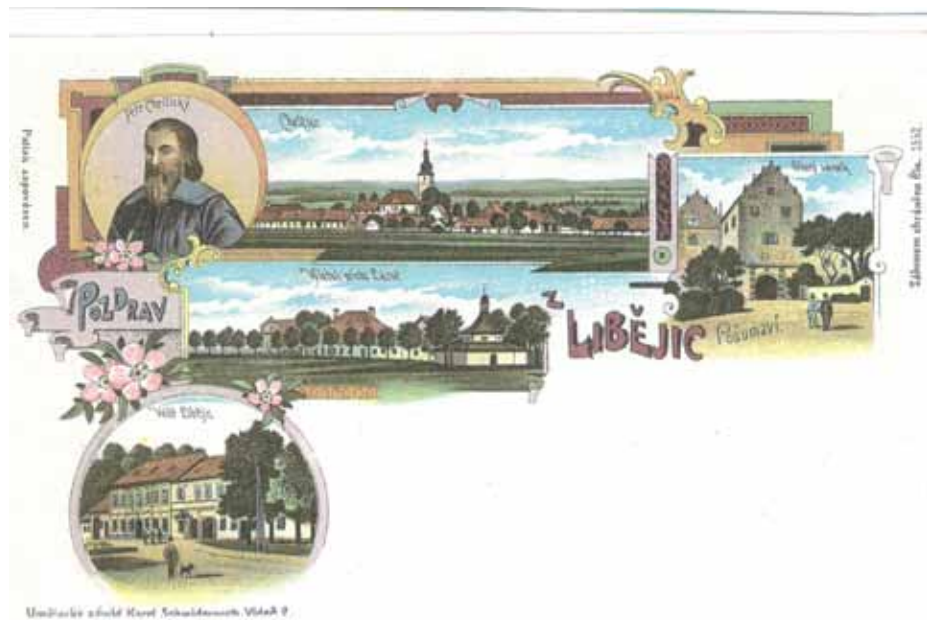
DNY PETRA CHELČICKÉHO V CHELČICÍCH

V roce 2004 se v obci Chelčice uskutečnil první ročník Dnů Petra Chelčického, který společně s Bratrskou jednotou baptistů v České republice pořádala obec Chelčice. V roce 2003 obec Chelčice darovala Bratrské jednotě baptistů v Českých Budějovicích základní kámen pro Centrum mládeže, jehož součástí bude i kaple. Další ročníky těchto dvoudenních eku-
menických Dnů Petra Chelčického probíhají jednou za dva roky, vždy v polovině září v Chelčicích a Českých Budějovicích a pořádá je obec Chelčice, zástupci občanského sdružení Mája-Tvořivé Chelčice, zástupci Římskokatolické farnosti Chelčice se zástupci Bratrské jednoty baptistů v České republice. V rámci těchto dnů probíhá slavnostní zahájení

11) Podrobněji in: Kniha jednací č. II. Ochotnického spolku „Sdružení Petra Chelčického“ v Chelčicích, 3-12.

u pomníku Petra Chelčického na návsi, ekumenická bohoslužba s rozpravou nad dílem Petrovým v kostele svatého Martina v Chelčicích, společný oběd a mnohá neformální setkání včetně např. divadelního představení souboru Chelčické štěstí. Další program pokračuje v Českých Budějovicích charitativním koncertem a programem Bratrské jednoty baptistů. Podrobnější informace včetně fotodokumentace o těchto ekumenických dnech můžete nalézt na webových stránkách obce www.chelcice.cz.

Jsmo velice rádi, že tato setkání v naší obci můžeme pořádát, neboť vliv Petra Chelčického na jeho rodný kraj v souvislosti s jeho učedníky „chelčickými bratry“ a posléze vznikem Jednoty bratrské v Čechách i celé Evropě je bezesporný. Pod vlivem učení Petra Chelčického vznikla nová reformační církev – Jednota bratrská, jejímž zakladatelem byl bývalý hospodářský správce Emauzského kláštera v Praze Řehoř Krajčí. Asi roku 1457 či 1458 dovolil král Jiří Poděbradský, na přímluvu Rokycanovu, příslušníkům Jednoty usadit se na jeho panství u Kunvaldu u Žamberka v Orlických horách. Jako samostatná církev se Jednota ustavila o deset let později zvolením si vlastních kněží. Zřízení Jednoty bylo: „ustanovení se ve spravedlnosti, kteráž z Boha jest, vedení života ctnostného, pokorného, tichého, zdrženlivého, trpělivého a čistého, ostříhání se ve víře Kristově, přebývání spolu v duchu lásky a v posluhování sobě vespolek.“¹²

Chelčice a okolí na pohlednici z počátku 20. století s portrétem Petra Chelčického. Ze soukromé sbírky Miroslava Stehlíka.

12) Lacina, J.: Česká kronika II. díl, Praha 1894, 1688.

1. *Letecký pohled na Chelčice.*

2. *Chelčice. Pohled od severozápadu, z cesty na „Vepěň“.*

3. Západní pohled na presbytář kostela sv. Martina.

4. Románský portál na jižní straně kostela sv. Martina.

5. Kaple sv. Máří Magdalény Na Lázní, v pozadí kostel sv. Martina v Chelčicích.

6. Historická část obce Chelčice, v popředí statek vystavěný ve stylu selského baroka.

7. Vyobrazení Petra Chelčického v Pamětní knize obce Chelčice z roku 1872.

8. Pamětní síň Petra Chelčického, jež se nacházela v budově Obecního úřadu v Chelčicích v letech 2000–2009.

9. Špýchar v Chelčicích, pokládáný za možný pozůstatek středověké tvrze. Dnes je zde umístěn Památník Petra Chelčického.

10. Záhorčí, jižní část obce Chelčice, kde stávala tvrz Petra Záhorky.

11. Pomník Petra Chelčického na návsi v Chelčicích, dílo sochaře Jana Vítězslava Duška z roku 1946.

12. Památník Petra Chelčického ve Vodňanech, dílo sochaře Františka Bílka.

14. Reliéf Petra Chelčického v Táboře, dílo sochaře Františka Bílka.

13. Pomník Petra Chelčického v Chelčicích, detail.

15. Hráz rybníka u Chelčic, místo setkání Petra Chelčického s Mikulášem Biskupcem?

16. Dobře zachovalá tvrz v Býšově, kterou vlastnili příbuzní šlechtické rodiny ze Záhřebi.

V roce 2000 při předání ocenění Jihočeská vesnice roku byla slavnostně otevřena pro návštěvníky i účely obce Pamětní síň Petra Chelčického. Jsem velice potěšena, že mohu čtenářům této publikace představit myšlenku a již i realizaci vybudování Památníku Petra Chelčického v prostorách historického špýcharu v Chelčicích (pokládáný za zbytek někdejší tvrze) zbudovaného v rámci projektu spolupráce podpořeného z Programu rozvoje venkova „Dědictví regionu: po stopách předků“. Památník Petra Chelčického bude otevřen na konci roku 2009.

CHELČICKO A JEHO HISTORIE

Chelčice jsou zasazeny téměř uprostřed rozlehlého pomyslného trojúhelníka měst ze 13. a 14. století, a to mezi Vodňany, Bavorovem a Netolicemi, v malebném prostředí podhůří Šumavských vrchů (nedalekých Svobodných Bavorovských a Libějovických Hor) na jedné straně a Budějovické pánve na straně druhé, kde přírodní a klimatické podmínky umožňují již několik staletí místním hospodářům pěstování ovoce. Jarní a podzimní období roku dává zdejšímu kraji, protkaném lesy a rybníky, zvláštní kouzlo, kdy se celá oblast odívá do sněhobílé barvy květů ovocných dřevin a je provoněna medovou vůní kvetoucích stromů či se sady na podzim zbarvují do teplých zlatých, červených a žlutých odstínů barev a vytváří tak neopakovatelné scenérie Chelčicka.

Kolorovaná kresba Chelčic od S. Krbka z července roku 1920. Ze sbírky Kroniky obce Chelčice.

Nevelká obec Chelčice se nachází 461 metrů nad mořem a v současné době zde žije kolem 330 obyvatel. Poprvé je písemně doložena v polovině 14. století (v roce 1357) a dochovaná kronika je z roku 1872 (v současné době je kronika uložena v Okresním archivu ve Strakonicih).

O majitelích Chelčic ve 14. a 15. století toho mnoho nevíme a většinou je známe jen jménem. Nejasná je situace zejména ve starším období, konkrétně v druhé polovině 14. století, kdy vesnici vlastnilo několik vladýků.¹³ K roku 1357 jsou zmiňováni Sasín, Bohuněk, Hrzek a Sláva, bratři z Chelčic, Lev, farář z Předslavic u Volyně, a Jan, syn Racka z Tupes, ale ne všichni z nich museli zde být v té době zakoupeni. V roce 1377 se připomíná Hrzkův syn Jodok, zatímco o 14 let později bratři Jan, farář jistebnický, a Lvík ze Strkova, kteří pocházeli z rodu vladýků z Tupes, a vedle nich i další předslavický farář Oneš. Krátce na to se zde zakoupili bratři Jan a Bohuslav, nosící v erbu bránu, kteří jsou v roce 1395 jmenováni jako spoludržitelé místního patronátního práva vedle již zmíněných bratří Jana a Lvíka. Bohuslav se psal z Chelčic a patrně se ve zdejší vsi usídlil, zatímco jeho bratr Jan se psal po Vihlavech ležících východně od Netolic. Bohuslav, kterému se podařilo pravděpodobně skoupit i další zemanské statky v Chelčicích, zemřel někdy kolem roku 1420. Jeho syn Václav Hružza byl významným členem rodu. Sloužil Oldřichovi z Rožmberka, ale v době poklesu jeho politické prestiže na konci čtyřicátých let přešel do služeb jeho úhlavního protivníka Jiřího z Poděbrad. Proslul jako purkrabí v Prachaticích a později na Poděbradech, kde věznil nej přednějšího z tábořských kněží, Mikuláše Biskupce z Pelhřimova. V roce 1425 dosadil do Chelčic katolického kněze a po roce 1463 umírá. V druhé polovině 15. století přešli Chelčice do vlastnictví rytířů z Malovic.

Historickým centrem obce Chelčice a zároveň dominantou celého Chelčicka je původně románský kostel zasvěcený svatému Martinovi, biskupovi ze 4. století, který je vnímán i jako patron rytířů. Tento chrám podtrhoval již ve středověku význam Chelčic a dodnes je nejstarší a nejvýznamnější stavbou obce. Ve své dlouhé historii prošel řadou stavebních úprav. Třebaže jeho cibulovitá věž, klenba i vnitřní výzdoba nezapře barokní i rokokový styl, jeho jižní bobulovitý portál a dvě malé střílny ve věži na severu naznačuje původní románskou podobu chrámu z první poloviny 13. století. V sousedství stojí bývalý špýchar – zemanské sídlo, kde podle dosavadních předpokladů stála chelčická tvrz. Ta zřejmě existovala jen několik desítek let. Předpokládá se, že vznikla nejspíš až na konci 14. století či dokonce ve století 15. V roce 1471 ji spálilo a rozbořilo vojsko vodňanských měšťanů. Patrně již nebyla obnovena a Chelčice se po krátkém intermezzu, kdy je drželi Vodňanští, staly součástí libějovického panství, s nímž byly později začleněny do rožmberského dominia.¹⁴

Od kostela svatého Martina můžeme dojít východním směrem k raně barokní šestiboké kapli svaté Máří Magdaleny, která byla vystavěna v letech 1660–1663 (přestavěna v letech 1687–1710). Kaple svaté Marie Magdaleny stojící vedle lázní, byla původně založena k počtě

13) Srov. Sedláček, August: Hradý, zámky a tvrže království Českého VII, Praha 1890, 123. Srov. Těž Kašička, František – Nechvátal, Bořivoj: Tvrze a hrádky na Strakonicku, Strakonice 1986, 108.

14) Boubín, Jaroslav: Petr Chelčický. Myslitel a reformátor, Praha 2005, 10.

Panny Marie Sněžné a teprve později zasvěcena svaté Marii Magdaleně. Pramen léčivé vody, vyvěrající pod oltářem v kapli, byl znám již v 17. století. K tomuto místu se také dostaneme Zeyerovu stezkou, která vede z Vodňan na poutní mariánské místo na Lomec přes Nový libějovický zámek.

ZÁVĚREM

Závěrem této publikace bych ráda citovala slova pana řídícího učitele Oldřicha Kypty, který do chelčické kroniky v roce 1919 napsal: „Vždyť každý člověk miluje obec, kde se narodil, své rodné místo, na něž poutají ho krásné vzpomínky mladosti, kde žili jeho rodiče, jeho bratři a sestry, jeho přátelé. Přeji si, aby tato obec prospívala, aby měla dobré zřízení, kterým by se zabezpečovalo blaho jejích příslušníkův. Těchto věcí lze dosáhnouti jenom společným působením, jenom spojenými silami. Tam, kde se jednotlivé síly rozptýlují, nezdaří se nic dobrého. Tak ukazuje se tedy občanská ctnost.“¹⁵

Kéž se najde i mnoho Čechů, kteří ocení duchovní odkaz velkého rodáka malé vsi u Vodňan, našich Chelčic! Kéž jeho dílo tu ožije ve svém duchovním vzkříšení a síla jeho myšlenek posílí srdce všech poutníků, kteří se sem budou rádi vracet.

Resumé

Petr Chelčický (okolo 1380 – před 1460) je pokládán za jednoho z největších českých myslitelů. Většinu svého života prožil v jihočeské obci Chelčice. Jeho identita není zcela jasná, patrně však byl šlechtického původu a uvažuje se o tom, že snad byl totožný s místním nepřítelům zámožným šlechticem Petrem Záhorkou ze Záhorčí. Nevystudoval univerzitu, ale jako geniální samouk dokázal tvořit díla, která náleží k vrcholným výkonům české středověké náboženské literatury.

Již před smrtí M. Jana Husa se zařadil k rozhodným přívržencům reformního a husitského hnutí. Osobně se stýkal s jeho čelnými představiteli (Janem Husem, Jakoubkem ze Stříbra, Mikulášem z Pelhřimova, Janem Rokycanou atd.), tyto kontakty však měly převážně polemický ráz. Po výbuchu husitských válek odsoudil užívání moci a násilí na obranu víry a ve svém ústraní se začal intenzivně věnovat literární tvorbě, jejímž prostřednictvím chtěl oslovit možné posluchače i za hranicemi chelčického regionu. Z jeho rozsáhlého díla se dodnes zachovalo asi padesát prací, které psal (na rozdíl od mnoha jeho současníků) výlučně česky. Mezi nimi vynikají spisy O boji duchovním, O trojím lidu, Replika proti Mikuláši Biskupcovi, Replika proti Rokycanovi, Postila, Sít víry a traktátové cykly o šelmě a Antikristu.

15) Kniha jednací č. II. Ochotnického spolku „Sdružení Petra Chelčického“ v Chelčicích z roku 1872, 207.

Petrova snaha o zásadní změnu církevního života a o návrat k principům raného křesťanství se i v tehdejších Čechách vyznačovala radikálností téměř bezpříkladnou. Boží zákon, uložený v bibli a zjevený zejména ve slovech a skutcích Ježíše Krista, pochopil jako totální výzvu adresovanou každému, kdo chce být skutečným křesťanem a kdo jím může být pouze tehdy, když se mu úplně podrobí. Petrovy obštné výklady společnosti, pečlivě analyzující její fungování a zároveň demaskující vládnoucí falešné křesťanství, přinášely objevná sociologická zjištění, která svou pronikavostí neměla ani jinde v tehdejší Evropě obdobu.

Po skončení husitských válek, na samém sklonku Petrova života, dosáhlo učení Chelčického pozoruhodné rezonance u vznikající nové církve, Jednoty bratrské (Unitas fratrum). Jednota se přihlásila k jeho spisům a stejně tak i menší církve, které na její odkaz později navázaly. Pro širší veřejnost v Čechách objevil Chelčického teprve po polovině 19. století František Palacký, nedlouho později se téměř zcela zapomenutý myslitel dočkal nadšeného uznání například od L. N. Tolstého a T. G. Masaryka. Vzpomínka na Chelčického znovu ožila i v samotných Chelčicích, kde byl v roce 1946 postaven Petrův pomník a v roce 2009 zbudován Památník Petra Chelčického s muzejní expozicí, která chce připomínat život a dílo velkého myslitele přímo v obci, v níž před šesti sty lety žil a působil.

Zusammenfassung

Petr Chelčický (um 1380 – vor 1460) wird für einen der größten tschechischen Denker gehalten. Er verbrachte den Großteil seines Lebens in der südböhmischen Gemeinde Chelčice. Seine Identität ist nicht ganz klar, angeblich war er adeligen Ursprungs und es wird angenommen, dass er mit dem hiesigen, nicht besonders wohlhabenden Adeligen Petr Záhorka von Záhorčí identisch gewesen sein dürfte. Er studierte an keiner Universität, konnte aber als genialer Autodidakt Werke schaffen, die zu den Spitzenwerken der böhmischen mittelalterlichen Religionsliteratur gehören.

Bereits vor dem Tod von Magister Johannes Hus gehörte er zu den entschlossenen Anhängern der Reform- und Hussitenbewegung. Er pflegte persönliche Kontakte mit deren Vertretern (Johannes Hus, Jakoubek von Stříbro, Mikuláš von Pelhřimov, Jan Rokycana etc.), diese Kontakte hatten jedoch überwiegend polemischen Charakter. Nach dem Ausbruch der Hussitenkriege verurteilte er die Anwendung von Macht und Gewalt für die Glaubensverteidigung und begann sich in seiner Zurückgezogenheit mit literarischem Schaffen intensiv zu befassen. Er wollte dadurch mögliches Publikum auch jenseits des Gebietes von Chelčice ansprechen. Aus seinem umfangreichen Schaffen blieben bis heute ungefähr fünfzig Arbeiten erhalten, die er (im Unterschied zu vielen anderen Zeitgenossen) ausschließlich tschechisch verfasste. Darunter ragen folgende Werke hervor: Über den geistigen Kampf, Über dreierlei Volk, Replik gegen Mikuláš Biskupec, Replik gegen Rokycana, Postille, Netz des Glaubens und Zyklen von Traktaten über Teufel und Antichrist.

Petrus Bemühungen um eine grundsätzliche Veränderung des kirchlichen Lebens und die Rückkehr zu Prinzipien des frühen Christentums zeichneten sich auch im damaligen Böhmen durch fast beispiellose Radikalität aus. Das Gesetz Gottes, verankert in der Bibel und offenbart besonders in Worten und Taten von Jesus Christus, verstand er als totale Herausforderung für jeden, der ein wahrer Christ sein will und zu einem solchen nur dann werden kann, wenn er sich diesem Gesetz vollständig unterwirft. Petrus umfangreiche Auslegungen der Gesellschaft, die ihr Funktionieren sorgfältig analysierten und gleichzeitig das herrschende falsche Christentum entlarvten, brachten bahnbrechende soziologische Feststellungen, die mit ihrer Schärfe nicht einmal anderswo im damaligen Europa eine Entsprechung fanden.

Nach dem Ende der Hussitenkriege, am eigentlichen Ausgang seines Lebens erreichte Petrus Lehre eine beachtliche Resonanz bei der damals neu entstehenden Kirche, den Böhmisches Brüdern (Unitas fratrum). Die Böhmisches Brüder bekannten sich zu seinen Werken genauso wie kleinere Kirchen, die später an ihren Nachlass anknüpften. Für die breitere Öffentlichkeit in Böhmen wurde Chelčický erst nach der Mitte des 19. Jahrhunderts vom Historiker František Palacký entdeckt, aber schon kurz darauf hatte dieser zuvor fast vergessene Denker begeisterte Anerkennung bei L. N. Tolstoi und T. G. Masaryk gefunden. Die Erinnerung an Chelčický wurde auch in Chelčice selbst bewahrt, wo ihm im Jahre 1946 ein Denkmal und im Jahre 2009 eine Gedenkstätte mit einer kleinen Exposition errichtet wurde, die an Leben und Schaffen des großen Denkers direkt in der Gemeinde erinnert, in der er vor sechshundert Jahren lebte und wirkte.

BESCHREIBUNGEN ZU DEN FARBFOTOS AUF SEITEN 17-24

1. *Flugaufnahme von Chelčice.*
2. *Chelčice. Blick von Nordwesten, Weg nach „Vepeň“.*
3. *Blick auf das Presbyterium der Kirche St. Martin von Westen.*
4. *Romanisches Portal an der Südseite der Kirche St. Martin.*
5. *Kapelle St. Maria Magdalena „Na Lázní“ (Zu den Bädern), im Hintergrund die Kirche St. Martin in Chelčice.*
6. *Historischer Teil der Gemeinde Chelčice, im Vordergrund ein Bauerngut im Stil des Volksbarock.*
7. *Abbildung von Petr Chelčický im Gedenkbuch der Gemeinde Chelčice aus dem Jahr 1872.*
8. *Gedenksaal von Petr Chelčický, der sich im Gebäude des Gemeindeamtes in Chelčice in den Jahren 2000 – 2009 befand.*
9. *Getreidespeicher in Chelčice, der für die Überreste einer mittelalterlichen Feste gehalten wird. Heute ist hier die Gedenkstätte für Petr Chelčický.*
10. *Záhorků, südlicher Teil der Gemeinde Chelčice, in dem die Feste Petr Záhorkas stand.*
11. *Denkmal für Petr Chelčický auf dem Dorfplatz von Chelčice, Werk des Bildhauers Jan Vítězslav Dušek aus dem Jahr 1946.*
12. *Denkmal für Petr Chelčický in Vodňany, Werk des Bildhauers František Bílek.*
13. *Denkmal von Petr Chelčický in Chelčice, Detail.*

14. Relief von Petr Chelčický in Tábor, Werk des Bildhauers František Bílek.

15. Teichdamm bei Chelčice, angeblicher Treffpunkt von Petr Chelčický und Mikuláš Biskupec?

16. Gut erhaltene Feste in Býšov, die im Besitz der Verwandten der Adelsfamilie aus Záhorká war.

Summary

Petr Chelčický (born in about 1380, died before 1460) is regarded as one of the greatest Czech thinkers. He lived in the South Bohemian village of Chelčice for most of his life. His identity is not very clear, but he is thought to be of noble origin. He might have been the same person as Petr Záhorka of Záhorká, a local nobleman who was not very wealthy. He had no academic education but was a gifted autodidact who created some of the highest works of Czech Medieval religious literature.

He joined the resolute supporters of the reformation and Hussite movement when Jan Hus died. He was in personal contact with the movement's main representatives like Jan Hus, Jakoubek of Stříbro, Mikuláš of Pelhřimov, Jan Rokycana and others, although these contacts were mostly polemical. After the outbreak of Hussite wars he denounced the use of force and violence to protect the faith. In his seclusion he turned to intensive literary production with the goal of reaching potential listeners outside the Chelčice region. He wrote only in Czech, unlike many of his contemporaries, and about fifty pieces have remained from his abundant works. The most important are *On Spiritual Warfare*, *On the Triple Division of Society*, *Response to Mikuláš Biskupec*, *Response to Rokycana*, *Postil*, *Net of Faith* and tracts on the *Beast* and *Antichrist*.

Petr's effort to change the essential character of religious life and return to the principles of Early Christianity was extreme and unprecedented in Bohemia at that time. The Code of God as preserved in the Bible and revealed mainly by the words and acts of Jesus Christ was understood as a complete appeal for anyone who wanted to be a true Christian; only those who would submit to Him completely could become a true Christian. His broad interpretation of a society which carefully analyses its function, together with his criticism of the false ruling class of Christianity brought innovative sociological findings which found no comparison in the Europe of the time.

Later in Petr's life, when the Hussite Wars were over, his teaching was met with remarkable acceptance by the newly rising Church, the Unity of the Brethren (*Unitas Fratrum*). His works were accepted by the Unity as well as by smaller Churches later following the Unity's principles. Chelčický was later discovered and presented to the general public by František Palacký in the middle of the 19th century. Soon afterwards the thinker, nearly forgotten, was well considered by such personages as L. N. Tolstoy and T. G. Masaryk. The memory of Chelčický has finally been brought back to life in the village of Chelčice itself. In 1946, Petr's Monument

was built and in 2009 the Memorial of Petr Chelčický with the museum exposition commemorating the life and works of a great thinker was constructed directly in the village where he lived and worked six hundred years ago.

LEGEND OF COLOUR PHOTOGRAPHS SEE PAGE 17-24

1. *Aerial view of the village of Chelčice.*
2. *Chelčice – view from the northwest, from the road to "Vepeň".*
3. *St. Martin's Church – western view of the presbytery.*
4. *Romanesque portal on the southern side of St. Martin's Church.*
5. *Chapel of St. Mary Magdalene Na Lázní, St. Martin's Church in Chelčice in the background.*
6. *Historic part of the village of Chelčice, a farmstead built in Rural Baroque style in the foreground.*
7. *Picture of Petr Chelčický in the Visitors' Book of the village of Chelčice from 1872.*
8. *Memorial hall of Petr Chelčický, located in the Chelčice Municipal Office building from 2000 to 2009.*
9. *The grange in Chelčice is considered to be the remains of a medieval fort, at present the location of the Petr Chelčický Memorial.*
10. *Záhorečí - the southern part of Chelčice where a fortress of Petr Záhorka used to stand.*
11. *Monument of Petr Chelčický in the Chelčice village square made by the sculptor Jan Vítězslav Dušek in 1946.*
12. *Memorial of Petr Chelčický in Vodňany made by the sculptor František Bílek*
13. *Monument of Petr Chelčický in Chelčice, detail.*
14. *Relief of Petr Chelčický in Tábor made by the sculptor František Bílek.*
15. *The dam of a pond near Chelčice, a place where Petr Chelčický and Mikuláš Biskupec met?*
16. *Well preserved fortress in Býšov owned by the relatives of the noble family from Záhorečí.*

MAS Rozkvět zahrady jižních Čech

Monika Hůrská

Místní akční skupina (zkráceně MAS), resp. občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech má 26 členů (včetně členství 2 mikroregionů – Chelčicko-Lhenického a Blata). Zájmové území MAS tvoří venkovský region 16 obcí s 56 místními částmi. Celkový počet obyvatel činí více než 12 tisíc a zájmové území se rozkládá na 26 624 ha. Území této MAS se nachází v severozápadní části okresu České Budějovice a sousedících regionech Strakonicka a Prachaticka. Je tvořeno dvěma mikroregiony – Chelčicko-Lhenickým (s obcemi Chelčice, Libějovice, Malovice, Mičovice, Lhenice a Truskovice) a Svazkem obcí Blata (zahrnující Čejkovice, Dívčice, Dříteň, Hlavatce, Mydlovary, Pištín, Olešník, Sedlec, Zahájí a Zliv) a obcí Nákří.

Tato místní akční skupina byla založena v únoru roku 2004 na základě iniciativy Chelčicko-Lhenického mikroregionu s vizí využít pracovní metody LEADER ke spojení místních aktérů s cílem rozvinout venkovský region území MAS. Záměrem bylo především podpořit rozvoj malého a středního podnikání v oblasti zdejší specifické zemědělské produkce zaváděním nových know-how. MAS je nyní složena z vyvážené skupiny partnerů z různých socioekonomických sektorů území, nadále zůstává otevřenou strukturou a systematicky oslovuje své potenciální zájemce o činnost MAS a program LEADER.

Cílem je podílet se na tvorbě a realizaci integrovaných strategií rozvoje venkovského regionu a vést účastníky partnerství na místní úrovni k vyššímu využití potenciálu jejich území. Záměrem je především zavádění nových forem zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posilování ekonomického prostředí, místní hospodářský rozvoj a zhodnocování přírodního a kulturního dědictví, a tím zlepšení organizačních schopností venkovského regionu.

ZKUŠENOSTI MAS

V letech 2004 a 2005 se MAS úspěšně zúčastnila programu LEADER ČR, a to s programem Inovace a moderní komunikace – Budoucnost v jižních Čechách (r. 2004) a Inovace a komunikace – Rozkvět zahrady jižních Čech (r. 2005). V letech 2006 a 2007 realizovalo zájmové území MAS projekt LEADER+,c (osvojování schopností), který byl financován z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. V roce 2008 byl zrealizován projekt Vzdělávání, který byl spolufinancován EU v rámci Programu rozvoje venkova. V letošním roce se uskuteční 1. výzva k strategickému plánu LEADER (2008-2013) v projektu Květy, plody a lidé Zahrady jižních Čech.

PŘESHraniční Spolupráce

MAS se v letech 2008 a 2009 podílela na dvou projektech spolupráce MAS s obcemi/sdružením obcí Lalling v Bavorsku – první projekt byl spolufinancován EU v rámci Programu přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko. Další projekt Nacházení společných tradic byl spolufinancován z Dispozičního fondu ČR – Bavorsko.

Spolupráce s ostatními MAS

Od roku 2004 MAS Rozkvět zahrady jižních Čech spolupracuje se sousední MAS CHANCE IN NATURE – LAG, kterou konzultačně podpořila při přípravě projektu LEADER+. V roce 2006 se MAS Rozkvět podílela na organizaci a realizaci Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. V roce 2007 se stala regionálním partnerem projektu Cammini d'Europa pro období 2007–2013 a byla s místní akční skupinou CHANCE IN NATURE – LAG podepsána partnerská smlouva a zřízena koordinační skupina. V letošním roce jsou úspěšně realizovány dva projekty Spolupráce v programu PRV, a to Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu a Dědictví regionu: po stopách předků. Jedním z výstupů tohoto projektu je i tato brožura.

TIPY NA VÝLET

Znáte písničku, jak sedlák Jakub Kubata dal život za Blata? Jeho pomník, který se stal symbolem celého mikroregionu Blata, najdete u nás – na Dívčicku u Zbudova. Potom se můžete zastavit v Plástovicích, kde vzniklo v rámci programu rozvoje venkova ČR Informační centrum jihočeského selského baroka, zaměřené na architekturu typickou pro toto území. Z Blat zamíříme do Chelčic, jihočeské Vesnice roku 2000. Zde najdeme Památník Petra Chelčického, který je jediným uceleným muzeem toho myslitele v Evropě. V libějovicko-lomecké oblasti se nachází živé poutní místo Lomec s překrásným barokním kostelem Jména Panny Marie. Okolní krajina tohoto poutního místa vás okouzlí svým klidem a harmonií, která tu vládne po celý rok. Přes Rábín a Krtely se pak mezi sady, poli a lesy okolo zámku Kratochvíle dostanete až na Lhenicko. Přes Lhenicko vedla již v 10. století slavná Linecká stezka, která spojovala Čechy s rakouskými zeměmi a sloužila zejména pro dopravu soli a dobytka. Její zbytky jsou doposud patrné u obce Vodice. Vodice sama o sobě je vesnickou památkovou rezervací.

Toto je jen několik z mnoha míst, na která bychom Vás rádi pozvali. Ale přijďte se podívat sami, protože u nás je hezky.

Die örtliche Aktionsgruppe (abgekürzt MAS), eventuell der Bürgerverein Aufblühen des Gartens Südböhmen, hat 26 Mitglieder (einschließlich der Mitgliedschaft von 2 Mikroregionen Chelčice-Lhenice und Blata). Das Interessengebiet MAS bildet die dörfliche Region von 16 Dörfern mit 56 Ortsteilen. Die Gesamtzahl der Einwohner beträgt mehr als 12 000 Einwohner und die Fläche des Interessengebietes beträgt 266,24 km².

Diese Aktionsgruppe wurde im Februar 2004 auf der Grundlage der Initiative der Mikroregion Chelčice-Lhenice gegründet. Das Ziel war, die Arbeitsmethode LEADER zur Verbindung der örtlichen Akteure zu verwenden, damit die dörfliche Region des Gebietes MAS weiter entwickelt wird. Das Ziel lag vor allem in der Unterstützung der kleinen und mittleren Unternehmertätigkeit im Bereich der spezifischen örtlichen Agrarproduktion auf der Grundlage der Einführung des neuen Know-How. Die Gruppe MAS besteht jetzt aus ausgeglichener Gruppe der Partner aus verschiedenen soziologischen und wirtschaftlichen Bereichen des Gebiets. Sie hat offene Struktur und die Gruppe spricht systematisch potenzielle Bewerber an, die sich um die Tätigkeit der Gruppe MAS und um das Programm LEADER interessieren.

In den Jahren 2004 und 2005 hat sich MAS erfolgreich am Programm LEADER ČR beteiligt, in den Jahren 2006 und 2007 wurde das Projekt LEADER+,^c realisiert. Im Jahre 2008 wurde das Projekt Bildung durchgeführt, das im Rahmen des Programms zur Entwicklung des Landes durch die EU mitfinanziert wurde.

MAS beteiligte sich im Jahre 2008 an zwei Projekten der Zusammenarbeit der Gruppe MAS mit den Dörfern/Vereinen der Dörfer Lalling in Bayern – das erste Projekt wurde durch die EU im Rahmen der übergrenzüberschreitenden Zusammenarbeit zwischen der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert. Das zweite Projekt „Finden der gemeinsamen Traditionen“ wurde aus dem Dispositionsfond der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert.

Die Gruppe MAS Aufblühen des Gartens Südböhmen arbeitet mit benachbarter Gruppe MAS Chance in Nature – LAG zusammen und beteiligte sich an der Durchführung der Maßnahme Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. Im Jahre 2007 wurde sie zum Regionalpartner des Projektes Cammini d'Europa für den Zeitraum 2007 – 2013. Aus der Zusammenarbeit mit LAG Chance in Nature wurden 2 Projekte vorgestellt – „Entwicklung der menschlichen Ressourcen – Chance für weiteres Aufblühen der Region“ und „Erbschaft der Region: Nach Spuren der Vorväter“. Eine der Maßnahmen dieses Projektes ist auch dieses Taschenbuch.

The Local Action Group (in short: LAG), or, as the case may be, Citizens' Association Southern Bohemian Garden in Blossom has 25 members (including the membership of two micro-regions Chelčicko-Lhenický and Blata). The interest area of the LAG is composed of the countryside region including 16 municipalities with 56 local districts. The total number of inhabitants is more than 12 thousand and the interest area comprises 26,624 ha.

This Local Action Group was founded in February 2004 based on the initiative of the Micro-region Chelčicko-Lhenicko having the vision of exploitation of LEADER methods to bring local participants together aiming to develop the countryside region in the LAG area. The purpose was to provide support for development of small and medium sized businesses in the area of the local specific agricultural production using the implementation of new know-how, in particular. At the moment, the LAG is composed of well balanced group of partners coming from different social-economical sectors of the area. At the same time, it remains open structure and systematically addresses persons potentially interested in participation on LAG activities and LEADER+ Program.

In the 2004 and 2005, the LAG successfully participated in LEADER CR Program, in the 2006 and 2007 the LEADER1c Project was executed. In the 2008, the Educational project co-financed by the EU within the Countryside Development Program was realized.

In the 2008, the LAG participated on two projects of the LAG cooperation with municipalities/group of municipalities Lalling in Bavaria – the first project was co-financed by the EU within the framework of the CR-Bavaria Cross-border cooperation program. The other project “Finding common traditions” was co-financed from the Dispositional Fund CR – Bavaria.

The Southern Bohemian Garden in Blossom LAG cooperates with the neighbor LAS Chance in Nature – LAG, it participated on the execution of the Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. In the 2007 it became the local partner of the Cammini d'Europa project for the period 2007–2013. Based on the cooperation with the LAG Chance in Nature two projects were submitted, namely Human Resources Development – Chance for further development of the region and Heritage of the region – In the track of forefathers. This brochure is one of the results of this project.

CHANCE IN NATURE – LAG

Jana Benešová

Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP vzniklo v roce 2004 v západní části jižních Čech a sdružuje 38 obcí na území tří mikroregionů – Vlachovo-březska, Prachaticka, Čkyňska a několik samostatných obcí. Členy o.s. jsou obce: Bohumilice, Bohunice, Bošice, Budkov, Bušanovice, Čepřovice, Čkyně, Drslavice, Dub, Dvory, Hoštice, Husinec, Chlumany, Chroboly, Kratušín, Ktiš, Lažístě, Lčovice, Lipovice, Litochovice, Malenice, Milejovice, Nebahovy, Prachatice, Předslavice, Radhostice, Strunkovice nad Blanicí, Šumavské Hoštice, Těšovice, Tvrzice, Újezdec, Vacov, Vlachovo Březí, Záblatí, Zábrdí, Zálezly, Žárovná, Žernovice. Celková rozloha území je 446 km² a žije zde bezmála 27 tisíc obyvatel. Území dlouhodobě vykazuje společné charakteristiky. Jedná se o oblast Předšumaví, kde se podmínky geografické, historické ani ekonomické neliší. Oproti jiným oblastem vykazuje území CHANCE IN NATURE – LAG jednotnost v oblasti silného ekologického cítění, potřeby partnerství a malém využívání inovací.

Členem sdružení mohou být fyzické osoby a právnické osoby, které souhlasí se stanovami a cíli sdružení. O přijetí za člena sdružení rozhoduje na základě písemné přihlášky rada sdružení. Členem sdružení se může bezplatně stát kdokoli, třeba i jednotlivý občan, pokud má pocit, že svou činností může a chce ovlivnit rozvoj regionu, vnášet do rozvoje vlastní nápady a kreativitu.

Hlavními prioritami činnosti LAG jsou: partnerství, podnikání, lidské zdroje, a životní prostředí.

V rámci priority partnerství, má LAG zkušenosti s realizací projektů na bázi místního partnerství a to především díky úspěšné strategii LEADER+ s tématem „Využívání know-how a nových technologií ke zvýšení konkurenceschopnosti místních produktů a služeb“. V rámci realizace strategie bylo podpořeno 28 projektů v celkovém objemu alokovaných prostředků cca 12,5 milionu Kč. Na projekt LEADER+ navazuje v současné době realizovaný LEADER 2007–2013, v jehož rámci jsou přerozdělovány finanční prostředky úspěšným žadatelům na území LAG. Souběžně s touto aktivitou probíhá realizace projektů spolupráce s MAS Rozkvět zahrady Jižních Čech. Prvním z projektů je „Dědictví regionu: po stopách předků“, v jehož rámci byla vytvořena tato brožura a památník Petra Chelčického v Chelčicích. Druhý projekt spolupráce „Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu“ je zaměřen na vytvoření komunitních center v regionu spolupráce.

Druhou prioritou o.s. je podnikání, které reprezentuje projekt „Cesty Evropy“ realizovaný od července 2008 a zaměřený na propagaci historických a kulturních památek v regionu a podporu cestovního ruchu. Projekt je v tomto směru přípravou na mezinárodní spolupráci.

Třetí prioritou lidské zdroje je zaměřena mimo jiné na zlepšení poskytování sociálních služeb. Na základě toho proběhla v roce 2007 realizace projektu „Komunitní plánování sociálních služeb“, jehož cílem bylo vytvořit místní partnerství poskytovatelů, uživatelů a zadavatelů sociálních služeb a za účasti široké veřejnosti zpracovat komunitní plán sociálních služeb. Výsledkem akce je Katalog poskytovatelů sociálních služeb dostupný veřejnosti na všech obecních úřadech a v knihovnách regionu o.s. Do budoucna by LAG ráda navázala dalším pokračováním komunitního plánování na svém území.

Za poslední prioritu je považováno životní prostředí zastoupené projektem „Šance pro venkovské školy – znalosti, schopnosti, dovednosti“, jehož cílem je formou partnerství tří základních škol a neziskové organizace vytvořit podmínky pro uplatnění moderních forem výuky především v oblasti environmentální problematiky, využití interaktivních informačních technologií a udržitelného rozvoje.

V budoucnosti LAG plánuje v rámci čtyř vytyčených priorit realizovat další zajímavé projekty z okruhu obnovitelných zdrojů energie, rozvoje lidských zdrojů a cestovního ruchu, konkrétně v oblasti hipoturistiky.

TIPY NA VÝLET

Region LAG je z kulturně-historického hlediska zajímavý počtem památek typu hradišť a mohylových pohřebišť, které dokladují osídlení lokality již v dávných historických dobách. Ze starých sídlišť šlechty můžeme zmínit zříceninu hradu Hus nad Blanicí ze 14. století na ochranu Zlaté stezky. Zámky lze najít ve Vlachově Březí, Dubu, Bohumilicích, Lčovicích, barokní ve Čkyni. Památník reformátora Mistra Jana Husa v Husinci na řece Blanici byl spolu se sochou Mistra Jana od K. Lidického v roce 1978 prohlášen za národní kulturní památku. Ve Vlachově Březí je také farní kostel Zvěstování Panny Marie, křížová cesta ke kapli sv. Ducha či židovský hřbitov, ve Čkyni kromě zámku stojí kostel a židovský hřbitov. Město Prachatice nabízí návštěvníkům a obyvatelům svoji renesanční atmosféru, zastřenou jen částečně novějšími empírovými přestavbami. Zachovalé historické budovy byly důvodem vyhlášení historického jádra města Městskou památkovou rezervací v roce 1981. Ve středověku nastal důležitý předěl pro život obyvatel regionu – vznikla Zlatá stezka, která jako součást středověkého dopravního systému ve střední Evropě spojovala české země s Podunajím a se zeměmi na jih od něj. Místo soli se do Pasova, Lince či Vídně vyváželo vlachovobřežské sukno či lhenické třešně.

Důležitou akcí pro zvýšení potenciálu území v oblasti cestovního ruchu zejména v severní části LAG bylo natočení série filmů režiséra Zdeňka Trošky Slunce, seno... v Hošticích nad Volýňkou. Obec Hoštice je také spojena s odkazem Michala Tučného a každoroční populární akcí „Stodola Michala Tučného“. Tyto atraktivity lákají do obce a regionu každoročně velký počet turistů.

Die bürgerliche Vereinigung CHANCE IN NATURE – Lokale Aktionsgruppe wurde 2004 im westlichen Teil Südböhmens von 38 Gemeinden gegründet und besteht primär aus drei Mikroregionen – Vlachovo Březí, Prachatice und Čkyně. Sie deckt ein Gebiet von 446 km² mit fast 27.000 Einwohnern ab.

Schwerpunkte in der Zielsetzung der LAG sind Partnerschaften fördern, Unternehmensförderung, Förderung des Arbeitsmarktes und nachhaltige Umweltförderung.

Im Rahmen der Zielsetzung Partnerschaften fördern realisierte die LAG die Projekte LEADER+: „Förderung von Know-how und neuen Technologien zur Erhöhung der Konkurrenzfähigkeit lokaler Produkte und Dienstleistungen“. Es wurden insgesamt 28 Projekte für 12,5 Mio. CZK gefördert. Derzeit schöpft man Finanzmittel aus LEADER 2007 – 2013. Zugleich läuft das Projekt „Rozkvět zahrady Jižních Čech“ (Aufblühen der Gärten Südböhmens). Für das erste Projekt in diesem Rahmen „Erbe der Region: auf den Spuren der Vorfahren“ wurden diese Broschüre und das Petr-Chelčický-Denkmal in Chelčice geschaffen. Ein weiteres Projekt trägt den Namen „Arbeitskraftpotentiale fördern – eine Chance für die Regionalentwicklung“.

Die Zielsetzung Unternehmensförderung wird in dem Projekt „WEGE EUROPAS“ realisiert. Seit Juli 2008 werden der Fremdenverkehr und die Erhaltung von kulturhistorischen Denkmälern in der Region unterstützt. Eine internationale Fortsetzung ist geplant.

Die Zielsetzung Förderung des Arbeitsmarktes ist vor allem sozial ausgerichtet. Das Projekt „Gemeinschaftliche Planung von sozialen Diensten“ startete 2007 und möchte Partnerschaften zwischen Trägern, Beziehern und Zuteilenden auf die Beine stellen. Ein Katalog von Anbietern sozialer Dienstleistungen, welcher in Gemeindeämtern und Bibliotheken des LAG-Gebiets erhältlich ist, ist ein Ergebnis. Eine Fortsetzung ist geplant.

Der Schwerpunkt nachhaltige Umweltförderung ist im Projekt „Chancen für ländliche Schulen – Kenntnisse, Fähigkeiten, Fertigkeiten“ realisiert. In drei Grundschulen und gemeinnützigen Vereinen sollen so die Voraussetzungen für moderne Umweltbildung, interaktiven Informationstechnologien und nachhaltige Entwicklung geschaffen werden.

Die LAG plant derzeit weitere interessante Projekte in den Bereichen erneuerbare Energiequellen und Energiesparen, Förderung des Arbeitskräftepotentials und des Tourismus, z.B. im Sektor Reiten.

The civic association CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP originated in 2004 in the western part of Southern Bohemia and it associates 38 villages in the locality of three microregions – Vlachovo Brezi, Prachatice, Ckyne. The whole area of the locality is 446 km² with the population of 27 thousand people. The main precedence of LAG is: Partnership, Business, Manpower and Environment.

In the frame of the precedence Partnership LAG carried out the projects LEADER+: „Using Know-How And New Technologies for the Rise of the Competitiveness of Local Products and Services.“ There were supported 28 projects for ca CZK 12.5 million. Now LEADER 2007 – 2013 is going on. At the same time the projects with LAG The Flowering of the South Bohemia Garden are in progress. The first project is: „The Heritage of the Region: Tracking the Ancestors“ in whose frame this booklet and the monument to Petr Chelčický were made. Another project is „The Development of Manpower – the Chance for the Other Flowering of the Region.“

Since July 2008 the preference Business has been represented by the project „WAYS OF EUROPE“ specializing in the publicity of historical and cultural sights in the region and the tourism. The project will continue in the international level.

Manpower specializes among the others in the improvement of social services. „The Community Planning of Social Services“ from 2007 wanted to create the local partnership of providers, users and customers of social services. Its result is the Catalogue of Providers of Social Services available in local authorities and libraries of the region. The continuation of the community planning is being prepared.

The last preference is the Environment with the project “Chance for Country Schools – Knowledge, Abilities, Skills”. Three primary schools and non-profit-making organizations make conditions for modern forms of learning in the sphere of environment, interactive information technologies and sustainable development.

LAG is planning the implementation of the other interesting projects for renewable resources of energy, development of manpower and tourism, e.g. hipotourism.

Petr Chelčický

© PhDr. Jaroslav Boubín, CSc., Mgr. Klára Kavanová Mušková

© Foto: Karel Burda

© Obálka: Mgr. Eva Boříková

Německé překlady: PaedDr. Vladimíra Květounová, Mgr. Josef Štemberk, Ing. Jan Krejčí

Anglické překlady: Mgr. Iva Karvánková, Mgr. Libuše Tesařová, Tomáš Krejčí

Jazyková redakce: Mgr. Markéta Cinádrová

Grafická úprava a sazba: Václav Mach

Tisk: HERBIA spol. s r. o., Novohradská 16, 370 01 České Budějovice

Vydalo Občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina,

Školní 124, 384 02 Lhenice

1. vydání, 2009

**Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:**

III.2.2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,

IV.2.1. Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.